

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/148/2011
Identifikačné číslo spisu:	4011200224
Dátum vydania rozhodnutia:	22.08.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Usačevová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:4011200224.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej v právnej veci navrhovateľa: M. J. A., bytom G. J., Z., zastúpeného JUDr. Elenou Ľalíkovou, advokátkou, so sídlom Bratislava, Kafendova č. 6, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie Bratislava, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o výšku predčasného starobného dôchodku, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 13. júna 2011, č. k. 23 Sd/83/2011-29, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 13. júna 2011, č. k. 23 Sd/83/2011-29, p o t v r d z u j e .
Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX zo dňa 27. januára 2011, ktorým podľa § 67 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) navrhovateľovi priznala predčasný starobný dôchodok od 26. novembra 2010 v sume 441 eur mesačne.

Z rozsudku vyplýva, že krajský súd neprihliadol na námietku navrhovateľa, že mu nebola zhodnotená práca v I. pracovnej kategórii od 1. júla 1995 do 1. júla 2004 s odôvodnením, že zákon o sociálnej poisťovni neupravuje také zohľadnenie zamestnania vykonávaného vo zvýhodnenej pracovnej kategórii tak ako to umožňovali predpisy platné do 31. decembra 2003, v zmysle ktorých sa zamestnania na účely dôchodkového zabezpečenia zaraďovali do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií a dĺžka odpracovanej doby vo zvýhodnenej pracovnej kategórii mala vplyv na výpočet sumy dôchodku. Poukázal na ustanovenie § 274 ods. 2 zákona, podľa ktorého doba zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii sa zohľadňuje iba pri výpočte starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku tak, že suma takejto dávky nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Pri predčasnom starobnom dôchodku však nie je možné takto určiť sumu predčasného starobného dôchodku, lebo predpisy účinné do 31. decembra 2003 takúto dávku a spôsob jej výpočtu nepoznali, z ktorého dôvodu nemohla odporkyňa pri výpočte predčasného starobného dôchodku zhodnotiť odpracované roky navrhovateľa v

I. pracovnej kategórii. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov rozhodnutie odporkyne zo dňa 27. januára 2011 ako vecne správne podľa § 250q ods. 2 O.s.p. potvrdil.

Rozsudok napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním a žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie odporkyne zrušil, lebo je povrchne vypracovaný a nepreskúmateľný, niet v ňom žiadnej reakcie na podstatu sporu a predložené argumenty, vrátane rozhodnutí ústavného súdu. Namietal, že predčasný starobný dôchodok sa po dovŕšení dôchodkového veku poistenca stáva starobným dôchodkom, preto predmetom sporu medzi účastníkmi konania je otázka (ne)stotožnenia závislej a samostatne zárobkovej činnosti (ďalej len „SZČO“) a otázka rozdielneho posudzovania pracovnej kategórie pre účely starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku. Podľa názoru navrhovateľa rozlišovanie v prístupe odporcu, ktoré akceptoval aj súd, je prejavom ich ľubovôle, a preto je v rozpore s princípom rovnosti, ktorý je v rovine pozitívneho práva garantovaný zákazom diskriminácie čo mal súd preklenúť ústavne súladným výkladom príslušných zákonných ustanovení podľa 152 ods. 4 ústavy. Poukázal na nález ústavného súdu I.ÚS 306/2010, ktorý je použiteľný aj pre túto vec, t.j., že prioritným kritériom pre spravodlivé posúdenie nároku navrhovateľa a zaradenie ním vykonávaného zamestnania do zvýhodnenej pracovnej kategórie pre určenie výšky predčasného starobného dôchodku bol druh vykonávanej práce a nie forma vykonávania, z ktorého dôvodu nesúhlasil so súdom potvrdeným záverom, že rozlišujúcim kritériom je len pracovný pomer a že výkon SZČO nie je možné v žiadnom prípade hodnotiť vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Podľa názoru navrhovateľa neobstojí názor súdu že zákon o sociálnom poistení nezohľadňuje zamestnanie vykonávané v tzv. zvýhodnenej kategórii a že zvýhodnená pracovná kategória podmieňujúca výšku dávky sa uplatní len pri starobnom dôchodku a nie pri predčasnom starobnom dôchodku, nakoľko predpisy účinné do 31. decembra 2003 takúto dávku nepoznali, je v rozpore s § 274 ods. 1 zákona. Obdobie dôchodkového poistenia sa podľa názoru navrhovateľa musí posudzovať pre predčasný starobný dôchodok rovnako ako pre starobný dôchodok, lebo po dovŕšení dôchodkového veku poistenca splynú. Postupom odporkyne bol navrhovateľ postihnutý 2x, a to znížením výmery predčasného dôchodku o 10% na jednej strane a nezohľadnením výkonu práce vo zvýhodnenej pracovnej kategórii formou SZČO na strane druhej, čím u neho došlo k diskriminácii, čo je neprípustné aj podľa čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Pre prípad, že by odvolací súd sa stotožnil s názorom krajského súdu žiadal vo veci označenej diskriminácie pripustiť dovolanie. Súčasne žiadal o priznanie náhrady trov konania v celkovej sume 643,72 Eur.

Odporkyňa sa k odvolaniu vyjadrila tak, že žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 v spojení s § 250s ods. 2 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

V danej veci bolo medzi účastníkmi sporné či dobu od 1. júla 1995 do 1. júla 2004, v ktorej navrhovateľ ako samostatne zárobkovo činná osoba vykonával prácu klinického onkológa v toxickom prostredí, možno hodnotiť vo zvýhodnenej pracovnej kategórii a teda či výkon činnosti vo zvýhodnenej pracovnej kategórii má vplyv na výšku jeho predčasného starobného dôchodku vzhľadom na to, že predčasný starobný dôchodok dovŕšením dôchodkového veku sa stáva starobným dôchodkom.

Podľa § 175 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákona č. 100/1988 Zb.) nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie alebo služby I. a II. kategórie funkcií sa priznávajú do 31. decembra 2019.

Výkon zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii najviac do 31. decembra 1999 (§ 14 ods. 1 v spojení s § 16 zákona č. 100/1988 Zb.) sa podľa zákona č. 100/1988 Zb. zohľadňoval len pri nároku na starobný dôchodok, pomerný starobný dôchodok, dôchodok za výsluhu rokov, invalidný dôchodok, čiastočný invalidný dôchodok, vdovský dôchodok a sirotsky dôchodok.

Z dôchodkového zabezpečenia sa podľa zákona č. 100/1988 Zb. poskytujú tieto dôchodky: starobný, invalidný, čiastočný invalidný, za výsluhu rokov, vdovský, vdovecký, sirotsky, manželky, sociálny (§ 7 písm. a/. Druhom starobného dôchodku je aj pomerný starobný dôchodok (Druhá hlava, druhý diel, § 26 zákona č. 100/1988 Zb.).

Pred 1. januárom 2004 teda zákon o sociálnom zabezpečení nepoznal nárok na taký druh dávky, akým je

predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Podľa § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. suma starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu. To platí aj vtedy, ak sa suma dôchodkov uvedených v prvej vete určuje na účely určenia sumy vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku alebo sirotského dôchodku.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že zachovanie nárokov zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa týka len tých druhov dôchodkov, ktoré boli upravené v zákonnej úprave platnej pred 1. januárom 2004.

Ak bol navrhovateľovi priznaný predčasný starobný dôchodok, ustanovenie § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov na účely porovnávacieho výpočtu sumy dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov nemožno použiť. Nároky vyplývajúce zo zaradenia do zvýhodnenej I. alebo II. pracovnej kategórie podľa tohto ustanovenia na účely výpočtu sumy dôchodkovej dávky možno použiť len pri rozhodovaní o starobnom dôchodku, o pomernom starobnom dôchodku alebo invalidnom dôchodku (Zbierka stanovísk a rozhodnutí NS a súdov SR 4/2012, rozhodnutie č. 59).

Nárok na dôchodok vo výške, ktorá nie je nižšia ako jeho výška zistená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 sa teda netýka predčasného starobného dôchodku, keďže taký druh dôchodkovej dávky predpisy účinné do 31. decembra 2003 neupravovali a to bez ohľadu na to, že dovŕšením dôchodkového veku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. sa predčasný starobný dôchodok stáva starobným dôchodkom.

O všetkom, čo bolo v Zbierke zákonov uverejnené, platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym každému, koho sa to týka; domnienka o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov je nevyvrátiteľná (§ 2 zákona č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky). Vzhľadom na uvedené si navrhovateľ musel byť vedomý toho, že v dôsledku uplatnenia nároku na predčasný starobný dôchodok nebude tento vypočítaný aj podľa zákona č. 100/1988 Zb.

Vzhľadom na vyššie uvedené nie je dôvodná námietka dvojitého postihu a diskriminácie navrhovateľa, lebo priznaním predčasného starobného dôchodku vo výške určenej podľa zákona č. 461/2003 Z. z. u neho nedošlo k inému zaobchádzaniu ako u iných žiadateľov o predčasný starobný dôchodok.

Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že pokiaľ sa navrhovateľ domáhal hodnotenia zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii do 1. júla 2004, také zaradenie by bolo možné len do 31. decembra 1999 (§ 14 ods. 1 v spojení s § 16 zákona č. 100/1988 Zb.).

Hodnotenie samostatnej zárobkovej činnosti vo zvýhodnenej kategórii neumožňoval zákon č. 100/1988 Zb. ani pred zrušením pracovných kategórií.

Pokiaľ navrhovateľ namietal nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I.ÚS 306/2010, odvolací súd poznamenáva, že v danom prípade sa ústavný súd zaoberal právnym posúdením otázky, či zamestnanie sťažovateľa bolo „vykonávané v obchodnej spoločnosti, ktorá vznikla zo štátneho podniku“. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil v súlade s § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný a odporkyňa trovy nežiadala.

Pokiaľ navrhovateľ žiadal o pripustenie dovolania, tejto žiadosti odvolací súd nemohol vyhovieť, lebo podľa § 250s O.s.p. dovolanie nie je prípustné.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.